

HERCEG NOVI: Otvorena izložba radova Milene Šotre i Nade Stanić

Sjećanje na žene iz jara i kamena

HERCEG NOVI- U hercegnojskoj galeriji „Josip Bepo Benković“ otvorena je izložba osmišljena kao posveta umjetnicama, vajarki Nadi Stanić i slikarki Mileni Šotri, koja je posljednje godine života provela u Herceg Novom. Postavku čine 23 slike iz galerijskog legata Milene Šotre i 15 skulptura Nade Stanić.

To je i posveta ženama u susret 8. martu - Međunarodnom danu žena, poručila je direktorica JU Gradski muzej Mirko Komnenović i Galerija „Josip Bepo Benković“, Ivana Palikuća.

Otvarajući izložbu, pjesnikinja i novinarka Ksenija Matović je kroz stihove predstavila dvije umjetnice kao žene „jare i kamena“.

– Postoje žene jare. Sazdane od vatre i vjetra. Razgorijevaju svjetove. Okrenute spolja, uvijek gladnim prstima, oduzimaju polove, dijele meridijane, množe ekvator. Stvaraju orkanski, baš kao što se i kreću – bez oklijevanja. Nesmiрене. Jedna od takvih žena je Milena Šotra – kazala je Matović.

Milena Šotra rođena je 1909.

Ivana Palikuća i Ksenija Matović

godine u selu Pješivac kod Stoca. Slikarstvo je učila u Beogradu kod Bijelića i Dobrovića. Bila je član ULUS-a. Studijski je boravila u Francuskoj, Engleskoj, Sovjetskom Savezu, Grčkoj, Belgiji, Italiji, Turskoj, Libiji, Švajcarskoj, Kanadi, Austriji, Švedskoj i Španiji. Herceg Novi je voljela kao svoj grad, kome je zavještala dio svojih slika.

– Postoje žene kamena. Sazdane od vode i zemlje, teku u meandrima. Zahvataju široko. Okrenute unutra, okatim dlanovima čitaju vremena. Puštaju prostore da meko cure između prstiju. Rađaju prapočetke. Čutke. Tako stvaraju. Zmijočubarke. Jedna od takvih žena je Nada Stanić – kazala je Matović. Nada Stanić završila je Umjetničku školu u Herceg

Novom 1957. godine, u kojoj je jedno vrijeme radila kao nastavnik-asistent. Bila je prva, i dugo jedina, žena vajar u crnogorskoj umjetnosti. Dobitnica je nagrade Cetinskog salona jugoslovenske likovne umjetnosti „13. novembar“ 1969. godine i nagrade Hercegnojskog zimskog salona 1976. i 1983. godine. Izložba će biti otvorena do 20. marta. **Ž.K.**

Anar Adžamović i Aleksandar Bogdanović

Ministar Bogdanović razgovarao sa šefom diplomatske misije Azerbejdžana Adžamovićem

Oснаžiti saradnju kroz aktivnosti

CETINJE- Ministar Aleksandar Bogdanović i šef diplomatske misije Republike Azerbejdžan u Crnoj Gori Anar Adžamov razgovarali su juče na Cetinju o saradnji dvije države u oblasti kulture.

Kako se navodi u saopštenju Ministarstva kulture, sagovornici su konstatovali da su odnosi Crne Gore i Republike Azerbejdžan u svim oblastima prijateljski. Ocijenjeno je i da je u oblasti kulture ostvarena zna-

Šef diplomatske misije Adžamov naveo je da Crna Gora i Republika Azerbejdžan baštine zajedničke vrijednosti multikulturalnosti i multietničnosti

čajna saradnja na osnovu sporazuma Vlade Crne Gore i Vlade Republike Azerbejdžan o saradnji u oblasti kulture, potpisanog 2011. godine.

Ministar Bogdanović zahvalio je na podršci i pomoći Republike Azerbejdžan u realizaciji brojnih projekata u Crnoj Gori. Istakao je da je Ministarstvo kulture zainteresovano da dodatno osnaži saradnju kroz zajedničke aktivnosti na valorizaciji i očuvanju bogate kulturne baštine dvije zemlje.

Šef diplomatske misije Adžamov naveo je da Crna Gora i Republika Azerbejdžan baštine zajedničke vrijednosti multikulturalnosti i multietničnosti, što predstavlja odličnu osnovu za saradnju u oblasti kulture.

Razgovarano je o intenziviranju saradnje između institucija kulture, sa posebnim naglaskom na filmske centre dvije zemlje, imajući u vidu potencijale koje Crna Gora kao filmska destinacija može ponuditi. **R.K.**

Crnogorski simfonijski orkestar izveo Šostakovičevu „Simfoniju broj 10“ u CNP-u

Samouvjerenost do suštine remek djela

PODGORICA- Nakon Nikšićkog pozorišta u kojem je u januaru Crnogorski simfonijski orkestar premijerno izveo „Simfoniju broj 10“ Dmitrija Šostakoviča, preksinoć je ovo remek djelo prvi put izvedeno i pred podgoričkom publikom u Crnogorskom narodnom pozorištu.

Jedino je koje se te večeri našlo na zvaničnom programu simfoničara, a tokom njegovog gotovo jednočasovnog trajanja, kroz iskazani izvođački kvalitet, bilo je evidentno koliko toga je u prethodnom desetogodišnjem periodu urađeno, za šta prevashodno idu zasluge i pohvale šefdirigentu Grigoriju Krasku, a potom i svim članovima orkestra. Osvrćući se na samo nekoliko godina unazad, a posebno na početke rada ovog ansambla, do ovog, i njemu sličnih djela trebalo je „doći“. I ne samo „doći“ već u njih zrelo „uroniti“, interpretativno ih rastumačiti, iz njih „izvući“ esenciju i sve to što bolje prezentovati publici. Za relativno kratko vrijeme (jer deset godina jeste kratak period za jedan orkestar koji djeluje uz niz ograničenja) rezultat je bio očigledan!

PRIČA IZA DJELA

Crnogorski simfoničari su do sada mnogo puta iskazali u kojoj mjeri, ostvarenja u kojima se posebno insistira na egzaltiranosti izraza, odgovaraju njihovim senzibilitetima, ali s druge strane i ukusu domaće publike. Upotunjeni gostuju-

Sa koncerta u Crnogorskom narodnom pozorištu

Tokom gotovo jednočasovnog trajanja, kroz iskazani izvođački kvalitet, bilo je evidentno koliko toga je u prethodnom desetogodišnjem periodu urađeno, za što prevashodno idu zasluge i pohvale mastru dirigentu Grigoriju Krasku

ćim muzičarima, koji su neophodni kako bi se ovo djelo uopšte i izvelo, simfoničari su nas izmjestili u doba staljinizma u SSSR-u. Postoje oprečna mišljenja o tome kada je ovo ostvarenje tačno pisano i koja „priča“ stoji iza djela koje ipak pripada žanru apsolutne muzike. Staljin je umro u martu 1953. godine, a simfonija premijerno izvedena u decembru iste godine. To je u kontroverznom „Svjedočanstvu“ muzikologa Solomona Volkova, a prema „navodnim?“ riječima

Šostakoviča, prvenstveno ukazivalo na portretisanje sovjetskog vođe i prikazivanje doba njegove vladavine. Kompozitor je i na sopstvenom primjeru osjetio represiju i samovolju Staljinove vlasti; pretrpio je dvije javne osude svog autorškog rada i zabranu izvođenja djela. Ipak, postoje i navodi da je na materijalu i nacrtima rađeno i prije njegove smrti, koja je ipak neupitno prouzrokovala Šostakovičev posebni angažman u radu na ovoj simfoniji i njenom konačnom u obličenju.

Čvrsto simfonijski utemeljeno u formalnom pogledu, ovo je ostvarenje u kom dirigent mora i jeste pokazao oštar arhitektonski instinkt i vještinu oblikovanja prevashodno dugih melodija u brojnim temporalnim zamascima (posebno kada je riječ o opsežnom prvom stavu). On je zajedno sa ansamblom na početku proizveo jednu enigmatičnu atmosferu kojom se insinuirala neprobojnost tame. U nastavku, kroz izuzetno angažovano izvođenje, enfatičan „ton“ i insistiranje na krajnjim

Osvrćući se na samo nekoliko godina unazad, a posebno na početke rada ovog ansambla, do ovog, i njemu sličnih djela trebalo je „doći“

dinamičkim limitima i punktovima tonske akcentuacije, postignut je osjećaj sablasnosti, represije i terora (koliko god je u akustički ograničenim uslovima to bilo moguće ostvariti). I u preostala tri stava uspijevao se „iščitavati“ podtekst simfonije, pa je tako u drugom stavu

(skercu), kroz violentni marševski „ton“, kompaktnost i prodornost ansambla građen portret Staljina.

KOLEKTIVNO ILI LIČNO

Već u sljedećem, trećem, kompozitor je sa kolektivnog prešao na lični plan, i u stav utkao dva muzička „koda“ – prvi u kojem putem transliteracije svog imena sa ruskog na njemački jezik „označava“ sebe (muzički monogram DSCH), a drugi svoju studentkinju Elmiru u koju je bio zaljubljen. Simfoničari su ova dva lika tumačili kroz nokturnalni prizvuk kojem se dodavao blagi plesajući puls. Pred kraj stava naglašavala se lična dimenzija tragedije, kroz konvulzivan „ton“ muzičara, kojim su prikazali Šostakovičevu tjeskobu za nedostižnom muzom. Kako u ovom, tako i u svim ostalim stavovima, maestro Krasko je pružao adekvatan prostor za izraz solista, prevashodno duvačkog korpusa, i to u brojnim melodijskim sukcesijama, na koji je većina članova valjano odgovorila. Dionice gudača i udaraljki su i na ovom nastupu dali svoj pun doprinos interpretaciji. Prijeteći ton koji je provijao tokom većeg dijela simfonije pred kraj je jenjavao kroz nadolazeći i sve snažniji orkestarski tuti. Maestro Krasko je samouvjerenost vodio simfoničare do samog vrhunca koji je dodatno bio „ojačan“ DSCH motivom – tj. kompozitorom koji je uspio da preživi dehumanizujućim režim.

Vanja VUKČEVIĆ